

TELEGRAPUL ROMANU

Telegrafulu ese de döue ori pre septem
mania: Dumine'a si Joi'a. — Prenume-
ratuine se face in Sabiu la expeditor'a
foiei pre afara la c. r. poste cu bani
gata prin scrisori francate, adresate catra
expeditia. Pretiulu prenumeratunei pen-
tru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear
pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr 67. ANULU XIX.

Sabiu, in 21 Augustu (2 Sept.) 1871.

tru celelalte parti ale Transilvanie si pentru
provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl.
iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru
princ. si tieri stremte pre anu 12 $\frac{1}{3}$ anu 6 fl.
Inseratete se plateste pentru intamplata
ora cu 7 cr. sirulu, pentru a doua ora cu
5 $\frac{1}{2}$ cr. si pentru a treia repetare cu 8 $\frac{1}{2}$
cr. v. a.

Dovada noastra

Despre ingrijirea si iubirea archieresca

Catram Clerulu si poporulu credintiosu din Mitropolia
Romaniilor de Relegea greco-resariteana din Ungaria
si Transilvania,

Daru Voue si pace, si binecuvantare dela Dumne-
dieu Tatalu, si Domnulu nostru Iisusu Christosu !

Astazi, dupa ce amu implinitu döue-dieci si cinci ani, de
candu amu primitu asupra'mi in urm'a denumirei preanimalte de Vi-
cariu din $15/27$ Iuniu 1846. carma bisericei nostre din Ardealu;

astazi, candu clerulu si poporulu nostru credintiosu din Ardealu
petrece, in modu serbatorescu in si afara de Biserici jubileul a-
cestoru döue-dieci si cinci de ani;

astazi, candu sumu eu patrunsu de insufletirea clerului si po-
porului credintiosu alu Bisericei nostre din Ardealu, ce o desvulta
in diua de astazi, ear eu m'amur retrasu in singureitate, petrecandu
cu postu si rugaciuni;

astazi, dicu, me insufletiesce vapai'a inime mele, si provoca in
mine acelu doru invapaiatu, ca sa Ti dedicu Tie, Iubite cleru, si
poporu credintiosu alu Mitropoliei nostre nationale romane de re-
legea greco-resariteana din Ungaria si Transilvania, cartea aceasta
scrisa, si comentata de mine, si intitulata: Enchiridionu, adeca: Carte
manuale de Canone ale unei, santei, sobornicesci si apostolesci Bise-
rici, si a Ti-o intinde cu asiua doru mare si sinceru, precum cer-
bulu doresce spre isvorile apelor, ca dintr'ins'a asiua sa Te re-
creezi in religiunea, religiositatea, si in moralitatea Strabunilor tei,
precum cerbulu se recreaza din isvorile apelor, pentru ca Canone
Bisericei nostre suntu compuse cu mare inteleptiune, si ae-
modate literii si spiritului invietiaturilor celor vecinice ale lui Chris-
tosu, si inainteaza folosele teoretice si practice ale Clerului si po-
porului credintiosu, caci ele cuprindu in sine invietiaturile luminator
si civilisator pentru toti timpii.

Vechimea si clasicitatea Canoneloru Bisericei nostre nu numai
nau pierdutu nimic'a pona astazi din insemnatarea loru intensiva si
estensiva, ci inca s'au marit u valorea loru, pentru ca scimu din
opuri scientifice, ca literatii natiunilor culte si civilisate, fora deo-
sebire de religiunea loru, din intreag'a Europa, le studiaza, si le
traducu acele in limbile loru ca nisec produkte clasice ale cresti-
natului primitiv, si cu laude le infatisizaza posteritatii (1).

Pre acestu adeveru cunoscutu bazandu-ne, nimic'a mai bine
nu putemu face, decatua aceea, ca noi sa ne tiemenu credintiosu de
aceste Canone in afacerile si convictiunile nostre bisericesci, religio-
se, si morale, va sa dice, de normele acelea clasice primitive
crestine, care le astam in ele, ca sa nu varamu nici liter'a, nici
spiritulu celu maretu alu Cristianismului celui mai purificat si ge-
nuinu atunci candu priceperea nostra, sedusa de lueruri lumesci, aru
voi sa faca vre-o schimbare si abatere in ele.

Sa consideram numai aceste optu principii din Canonele Bise-
ricei nostre si adeca:

I. ca organismulu Bisericei nostre recunosc de factori activi

numai clerulu si poporulu credintiosu egalu indreptatitu in tote afac-
cerile bisericesci, si nu iarta in sinulu seu nici o casta privile-
giata, sau exceptionale, prin urmare nici dreptulu de patronat;
I. Corint. Capu XII, v. 14—27; Mateiu V. v. 7. — Mateiu VI, v.
12. — Luc'a XXI, v. 1. — Can. 2, I—II. —

II. ca dupa organismulu bisericei nostre, fii mirenilor au a-
cela'si dreptu de a se inainta in treapta sacerdotale pona si la trepte-
tele cele mai inalte ale preotiei, ca si fii pretilor, Can. 33, VI.

III. ca acela'si organismu alu Bisericei nostre prescrie form'a
sinodale, adeca constitutionale atatu pentru legislatiune, catu si pen-
tru administratiune a afacerilor bisericesci, Mateiu XVIII. v. 6—7;

IV. ca nu iarta nici cea mai mica abatere unilateralu dela Ca-
none foru unu Sinodu ecumenicu cu voturi unanime, adeca dogme
noue, si prin asfeliu de mesura universale pentru totu clerulu si
poporulu credintiosu deobligatore, se pastreaza sanctienia, uniformita-
tea, vad'a, si pacea Bisericei ecumenice din launtru si din afara,
Can. 3, VI;

V. ca institutiunile canonice ale Bisericei nostre orientale iarta
partilor litigante, pre langa concesiunea Eppului eparchialu, alegerea
judecatorilor electivi spre prejudecarea si deciderea finale a con-
troversiei loru, dela carii apoi nu se mai poate apela, Can. 9, VI.
si Can. 16. Cartag.

VI. in privint'a promociunei Clerului si a poporului credintiosu
in dignitatii bisericesci sta nestramutaveru acelu mareliu principiu,
ca oficiale bisericesci nu atarna dela potestatea episcopieasca, ci dela
auctoritatea si dignitatea Canoneloru; — Balsamonu in Coment. la
Can. 39. Cartag.

VII. ca Episcopii sa fia de un'a si aceeasi nationalitate cu Mi-
tropolitulu loru, si nimicu mai insemnatu sa nu faca fora sentint'a
lui, nici acesta foru sentint'a Epploru; Can. 34. Apostol;

VIII. ca clerulu si poporulu credintiosu sa ceteasca biblia, de
unde urmeaza 1) ca biblia trebuie sa se traduca in limbile popore-
loru crestine; 2) ca si cartile rituali bisericesci trebuie sa fia tra-
duse in limbile feluritelor popore; 3) ca limb'a bisericeasca are
sa fia limb'a poporului respectivu; 4) ca limb'a administrativa in
afaceri bisericesci la Mitropolie, Episcopie, parochie, manastire, si la
totu felu de Sinode trebuie sa fia asisderea limb'a nationale a
poporului, clerului, si Archiereilor respectivi; Can. 85, Apostol,
— 2, IV. — 60 Laodic. — 32. Cartag; —

s' consideram, dicu, numai, aceste optu principii din Santa
Scriptura, si din Canonele bisericei nostre, si numai de catu ne vomu
convinge, ca acele stau deasupra inaltimii sciintielor si cunoascin-
tielor civilisatorie de astazi.

De-si acestu adeveru s'au sustinutu nestramulatu intre fortu-
nele si vijeliile lumei acesteia, ca si fanarulu luminiatoru pre malu-
rile marii, totusi suntemu siliti a marturisi, ca aceste si acestoru as-
meni principii din canonele nostre nu suntu in intrebuintiare prac-
tica peste totu in intreag'a nostra biserica ecumenica, din cauza aceea
simpla, ca dela Statulu celu dintaiu crestinescu din timpii fericitului
intailes Imperatul crestinu, Constantinus celu mare, pona la Staturile
din dilele nostre, s'au impedeclat punerea in lucrare a aceloru in-
stitutiuni bisericesci, caci Statele fiindu parte absolutistice, parte si
constitutionale, dar fatia cu Biserica, absolutislice, unde se gasesce
biserica nostra, — ocarmuirea bisericei astfelu o au strinctoratu,
intai cu dreptu se poate dice, ca Statele acele tiene biserica si a-
facerile ei in catusiele volniciei loru, si nedusiescu cultura, civilisa-
tinea, si inaintarea civilorlor loru crestini in viata bisericeasca.

(1) Afora de cei 9 scriitori straini despre Canonele bisericei nostre, pe carii i-am esti-
muit aci 1, Monumentum fidei Ecclesiae orientalis, editid Ernestus Julius Kimmel Iena 1850.
— 2, Constantini Harnenopuli Manuale Legum, sive Hexabiblos, illustravit Gustavus Ernestus
Heimbach, Lipsiae 1851. — 3. Dr. Carl Joseph Hefele Conciliengeschichte, Freiburg in Breis-
gau, 1855. — Apoi scrierile S. Cirilu AEppu alu Aleandriei s'au edatu la Parisu in a. 1638,
ale lui S. Atanasiu la Parisu in a. 1698 — ale lui Vasiliu Mare la Parisu in a. 1730. —

Multiamita lui Dumnedieu, ca noi amu ajunsu timpulu acela ferice, cându statul nostru la an. 1848 au stabilitu principiulu egalei in-dreptătiri și alu libertătii conscientiei pentru tōte poporele sale fora deosebire de religii, și principiulu independentie dela Statu alu afacerilor bisericesci din partea competinteloru Auctorităti, și si-au rezervatu numai Suprem'a Inspectiune a Coronei.

Dupa ce amu ajunsu aceast'a epocha norocosa, Provedinti'a dumnedieeasca ne-au să lumenat pe noi, cum să ne folosim de aceste principii umane ale Statului Patriei nōstre, și cum acele sa le aducem in harmonie cu Canōnele Bisericei nōstre; și asiā in urm'a urmelor amu recastigatu la anulu 1864 mitropol'a nōstra nationale romana, și s'au inarticulatu aceea prin Legea IX in a. 1868, și apoi pe bas'a Canōnelor recunoscute prin acum amintit'a lege a Tierii, neamu adunatul intr'unu congresu nationalu romanu bisericescu in lun'a lui Octobre 1868, și cu invoirea tuturor celor presenti la acestu Congresu amu stabilitu potrivitu canōnelor unu Statutu organicu pentru afaceri bisericesci, scolari, și fundationali, care Statutu apoi la a. 1869. s'au sanctionat de către Locurile preainalte, și in fine numai decătu s'au să pusu in lucrare in tōte părțile organice ale Mitropoliei nōstre spre obsceasc'a multiumita.

Deci Iubite Cleru și poporu creditiosu din Mitropol'i a nōstra romana nationala, astfelui fiindu Canōnele Bisericei nōstre, și Legile Patriei nōstre, precum le-amu espusu mai susu, pōrata dupa ele, și lumineadiate de ele, avendu fric'a lui Dumnedieu, care este incepitulu inteleptiunei, și dicându: Dōmne! Faclie piciōrelor mele, și lumina carărilor mele este Legea Ta!

Sabiu 21 Augustu 1871.

Andreiu m. p.
Archieppu și Metropolitu.

Jubileu.

„Fia-care pōrtă in sine totu ce a traitu.”

Ist. mart. lib. Alf. Esquiro.

O intrebare ni se imbiuă indata ce amu statu sa cugetāmu asupr'a jubileului. Intrebarea acēst'a

fū: cău de largi suntu limitele, in cari se termuresc iubileul? Dupa ore-care cugetare amu aflatu ca respunsul la intrebarea acēst'a ni l'a procurat altii inaintea nōstra, intre cari autorul Istoriei martirilor libertătiei prin cuvintele: „Fia-care din noi pōrtă in sine totu ce a traitu.”

Din apusulu Europei, din Itali'a, se respondi, in seculii aprope de nascerea lui Chsu, civilisatiunea moderna pre atunci spre orientu, și adeca spre acea parte, unde civilisatiunea orientului, din cau-sele debilitatieri ei proprie, nu putu strabate, și incătu a strabolotu, numai că licurela neinteligibile. Itali'a, cându a venit in atingere cu Daci'a la Dunare, a tramsu industriasi daciloru, de-si de sola, pentru ca era invinsa, inse mai tarsu a plantatou indu-tri'a și toti factorii de vietua prin coloniele cele multe adunate, de Traianu din tōte părțile lumii române și asiediate in mijlocul și giurulu Carpatilor (105).

Civilisatiunea de atunci inse nu era completa. El i lipsiă spiritulu. Fric'a de asprimea legilor eră motivulu principale la sustinerea ordinei in societate și ambitiunea, de multe ori vana, era indemnatorulu la sapte maretie. Neajunsulu acestor dōue indemnuri la viet'a natiunale a fostu totu-de-un'a cauș'a unei durate saurte, pentru ca săn fric'a se prefacea in resbunare, săn vanitates provoacă scărba, indignatiunea și in fine desprițiulu celor cu sapte mari, dara ingemăti de ele, — destulu ca nu era negabile lips'a de unu altu factoru, carele sa cimenteze societatea omenescă.

Vino crestinismul cu iubirea deapropelui, cu iubirea inimilor si destupa inimile omenilor cele spăcate de frica și de ambitiune. Omenimea incepe a se revede că o societate de frați, avendu pre unul și acela-si tata: pre Ddieu; avendu unul și acel-a-si destinu: liniscea conscientiei și sericearea eterna.

Omenimea s'a regasit! Dara cătă de putieni suntu, cari au intielesu acēsta regasire?

Istori'a bisericei ni insatisieza ioptele intonecului sub cele mai diserte forme. Totu acesta ni arata că cătu necasni s'au stracurat adeveratele inventiaturi, din cari se adapta omenimea spiritoalimente și astazi, și din cari se recreaza pentru viet'a aceea ce-i delatura fric'a și slabiciunea vana, lasandu-i voi'a libera că unica causa in tōte afacerile sele.

Dara sa revenim la firul nostru. Cimentulul pentru omenimea întręga in genere, este și pentru societati mai speciali. Societatea dara din părțile mai susu atinse, va sa dica, din părțile locuite de străbunii nostri și acum de noi, incetul cu incetul se insuflesce de spiritulu celu vivificatoru ce o

lăga in unu corp, de spiritulu crestinismului, și cūtote ca a fostu bantuita de invasiuni, de persecutiuni și de căte reie tōte, a remasu esistându pāna in tempurile nōstre.

Nu este locul că sa desfasurāmo aici istoria, dura atât'a putemu dice, ca pagānistul germanu (gotii), hunicu și tōte cele-lalte pāna la celu unguru, băs' mai departe s'au sfiermatu cu totul săn'a tempitu (islamul) indată ce au venit in atingere cu societatea cea condusa de unu Teofiliu, Nicet'a și altii pāna la debilulu Atanasiu. Ba ce e mai multu, acēsta societate, remasa fără de pastori, aruncata afară din drepturile ce-i competea, chinuita de sororile ei crestine, de-si a fostu slabita și intonecata, dura nu s'a stinsu. Unu barbatu i trebuil si ea se radică cu poteri nōue, cu puteri, a căroru binefaceri se vor respandî in departări necalculate, privăsca acele tempulu, privăsca spatiul.

Barbatul acest'a a sositu, intrându in biserica nostra in 21 Augustu 1846 Escel. Sea Présan-titulu Archiepiscopu și Metropolitu Andreiu Baronu de Sia gun'a.

Serbându astazi iubileul de 25 ani, va sa dica, periodulu anilor 25, de cându Esceleti'a Sea P. Archiepiscopu și Metropolitu Andreiu Baronu de Sia gun'a pastoresce biserica nostra, ni s'ară paré, ca nu avemu sa ne estindem mai departe decăt la anii acesti'a. Scimu inse ca istoria nu pașeza că și tempulu carele totu taca și totu trece. Nu sta in poterea omenilor de a comandă istoriei sa stea pre locu, dura nici de a face intrerumperi, incătu ea in sine sa pōte despartiturile dela rotare pāna la cutare spatiu de tempu. Aceste suntu nisice ajutorie, mai multu imagine pentru noi, că sa potem ave puncte de orientare in labrintul celu mare de eveneminte. De aceea cu ocazia aceast'a amu comite unu ce in contr'a naturei lucrurilor, cându ni amu incercă a incepe contemplarea nostra numai dela 1846 incóce.

Aprezintuirea momentelor in cari traimus inca aru si numai pariale, pentru ca noi amu ave atunci inaintea nostra numai unel urmări, a căroru premise aru si pentru noi uno ce necunoscute.

Tempulu nostru, săn'a periodulu acestu de ani 25, atât de memorabili pentru istoria nostra natiunale si bisericesca, „pōrtă in sine totu ce a traitu” in viat'a nostra natiunale-bisericesca, unisitata mai dela incepitulu crestinismului. Acestu „totu” trebuie dara sa-lu avemu intregu dinainte-ne;

Amu simti noi poterea reinviarei nostra deca nu amu sci de caderea nostra si de unde amu cadiu? Amu poté noi stimă eveniul cătra care nisnimu deca nu amu cunosc inaltimaea cătra carea ne radicămu?

Cetiti onor, celitori cele optu principii ce le

FOISIORA.

Inventiamentulu limbei materne in scōele elementarie și factorulu principalu in acestu ramu de inventiamentu.

(Urmare.)

In lectiunile următoare aru polea trece inventiamentulu la aplicatiunea predicativa a cuvintelor qualitative cam in chipulu urmatoriu:

Invet: Voi sciti pré bine, asiā credu, cum se chiama cele mai multe lucruri din scōla. Care dintre voi aru sc̄i sa-mi spue mai molte lucruri din scōla? — Pré bine! — Astăd mi-aru placea sa ve inventiu ceva, ce n'amu potutu sa ve spunu eri, de aceea situ cu bagare de séma. Lucrurile, despre care amu vorbitu eri, le amu aicea pré mésa. Uitati-ve bine la acest'a, care 'lu amu in māna. Cum se chiama? — Ce este cret'a? — Care dintre voi insa scie sa-mi spuna cum este cret'a?

Scol.: Cret'a este alba.

Invet.: Déra com este cernel'a acēst'a?

Scol.: Acēsta cernel'a este negra.

Invet.: Aicea amu una lucru, care in privința colorei (setiei) lui este totu că cret'a. Cum este chiarbi a?

Invet.: Vedeti copii cernel'a acēst'a, cum s'a versatu pre podini? ea nu are picioare, că sa potem dice despre ea, ca a fugit dela unu locu la altul, și totusi a ajunsu pāna colo, la banc'a aceea. Cum s'a potutu intemplă acēst'a? — Despre cernel'a nu potem dice „a fugit,” „a dusu,” „a umblat,” fiindu ca ea n'are picioare, ci trebuie sa dicem „a cursu.” Cu cernel'a prin urmare trebuie sa umbrasă?

blama cu grigia, pentru ca deca se verșa, curge in tōte părțile. De aceea dicem: cernel'a este curgătore săn fluida. Dicem si voi cu totii ce amu disu eu! — Cele-lalte lucruri din scōla inse nu suntu curgătore săn fluide; ci ele suntu tari, solide. Cum este asiā dara tabel'a?

Scol.: Tabel'a este tare (solida).

Invet.: Dara carte?

Scol.: Cartea este solida.

Invet.: Scire-ai tu baete sa-mi spui mai multe lucruri, care suntu tari (solide)?

Invet.: Fōrte bine! dara tu, scire-ai sa-mi spui mai molte lucruri, care suntu curgătore (fluide)? — Fōrte bine.

Invet.: Acum sa trecumu pucino mai departe, déra fiti totu cu aceea-si luare aminte! Aicea pre mésa se afla o linea, si o cerusa (Invet. misca cerus'a, care se prăvalesce pre mésa.) Care dintre voi scie sa-mi spuna, pentru ce se misca cerus'a, si pentru ce nu se misca linea?

Scol.: Pentru ca cerus'a este rotunda, iera linea este coloasa.

Invet.: Ce este acēst'a Iolie? — D'a, unu burete; dara acēst'a? — fōrte bine, o tabela. Dara scire-ai tu sa-mi spui, care dintre aceste două lucruri este usioru, si care greu?

Scol.: Buretele este usioru. Tabel'a este grea.

Invet.: Fōrte bine! bagati de séma! déca voi stringe buretele intre degete, asiā este ca se apasa si de o parte si de alt'a? Fiindu ca buretele lui potem apasă asiā usioru, dicem: buretele este molle. Repetiti si voi acēst'a. — Strigati acum cret'a, tabel'a, cerus'a; potu-se si ele

stringu cătu de tare, pāna cându me voru durea degetele. Aceste lucruri nu suntu moi: ele suntu din contra tari. Cum e cret'a, tabel'a, cerus'a?

Scol.: Cret'a este tare. Tabel'a este tare. Cerus'a este tare.

Ivet.: Vedeti baeti! Condeiulu acest'a in caderia lui s'a insipu in podini; nu cum-va scie unul din voi pentru ce? — Fōrte bine! pentru ca este ascutit. Prin urmare potem dice: Condeiulu este ascutit. Repetiti si voi! — Si acēsta cerusa?

Scol.: Acēsta cerusa este ascutita.

Invet.: Putere-asi dice asiā ceva si despre linea? săn despre bastonu meu? — Nu, bastonu nu este ascutit, ci este tempitu; totu asiā si lini'a. Care dintre voi pōte sa-mi spuna, ce amu disu eu?

Scol.: Bastonu este tempitu.

Ne pare reu, ea, pentru securimea spatiului, nu ne este cu pointia sa continuam firul exercitilor din cestiu; déra nici nu se pōte acēst'a intr'o disertatiune. Spre acestu sfersito aru si de lipsa o carte întręga. Credemus inse ca pucinile materii ale convorbirilor produse pāna azi, suntu suficiente pentru ajungerea scopului nostru, de a prezenta stim. lectori o mica proba de exemplu, care sa servescă de ilustrație fidelă a principiilor expuse cu privire la valoarea „exercitilor intuitive” pentru progresulu inventiamentului limbei materne. Atari exercitii intuitive se potu face si trebuie sa se facă in tōte scōele noastre elementare, deoarece sa corespunda acestea scopului lor de cultura, si in specia suntu o se recomandă ele in clasele nō-

vedeti estrase din carte ce nu se dodecă o „dovada nouă“ de „inbirea și ingrijirea“ cu carea ne binecuvântă ceriul de 25 de ani încoce, punct lângă acăstă abisulu în care cadiusemu, departendu-ne de aceste principii, sortiți de impregiurări, și veți astă dimpreuna cu noi, ca eram aprópe de a ne perde, și acum ne-amu reștitu. Sufertintele antecesorilor noștri se vede ca nu au fostu nisice sementia spulberata în ventu, său predata periculeni, ci au fostu sementia cadiuta în pamentulu celu bunu, lucratu și cultivatul de inteleptul agricultor, a cărui ostenele astădi ne adunămu că sa le apreliuim și apetruindule sa dămu lauda și multiamita lui Ddieu!

Perduti eram și ne-amu astădu, morți și amu inviatu, perduti și morți nu atătu din vin'a noastră, cătu din a intemperărilor. Dara ce vomu sa dicem cu aceste? Voimu sa dicem cu în tempulu de 25 de ani încoce ni s'a facută lumina, amu cunoșcută puselivnea nostra in ori-ce privintia și amu apucatul pre calea înaintări.

Noi purtăm inse istoria nostra întrăga in noi insine și nu acceptăm decătu că acumu, după ce sōrele principiilor măntuite de noi prin viscolii sechilor a inceputut a lumină p a m e n t u l u, să dobândim o era nouă, eră libertăției pre deplinu.

Eata dura însemnatatea iubileului nostru. Pentru speranție asiă de intemeiate și intemeiate pre realitatea lucrărilor ce s'au intemplatu spre regenerarea nostra este o datoria și unu meritu ca ne adunămu că sa le consânt mu prin o serbare deosebită. Detoria, pentru că sa aratămu lumii, ca nu suntem nici nesimtori nici nerecunosatori; meritu pentru că sa străgemu slătunica venitorimei asupra temporilor in care are ea sa trăiesca, pentru că și ea sa si aduca aminte de inderorile sele. Ea trebuie avisata de temporiu de bunătățile și visiile精神的 spirituali pastrate și castigate cu mare trădu, pentru că sa se păta bucură de fructele lor. Ea sa sia acea următoare fidela a presentului, carea cu mandria sa păta dice și inca in cele mai departate temporii: Voi a-ti serbată reinviare, noi serbăm și avisăm sa se serbeze vîeti și pentru ca noi traim în voi cei ce a-ti traitu, dura si voi traiti in noi cei ce traimus!

Germania lui Bismarck.

Totu batendu-si jocu de tota lumea, d. de Bismarck mără pre Prussi'a, si acum o va mai mări inca batendu-si jocu de d. de Beust. De căndu a aparutu Prussi'a pre scen'a politica, nu l'amu vedutu vre-o dată semnalandu-se altfelu decătu prin afirmare de acte rapace. Déca in momentul cându Guillomo i va prezenta tractatul de alianță spre

a-lu subserio, Franciscu Iosifu 'si-aru aminti incă cuvintele esprimate de Maria Theresia cu câte dile inainte de moarte-i: „Marimea H-henzollernilor va fi perderea Austriei, și o nenorocire pentru pacea lumii și pentru civilizația modernă,“ cuvinte pre care „Boletinul internațional“ din Dresd'a, le parașă cu curaj, suntu acum doi ani.

Misiunea divina a Prusiei s'a afirmat prin sugrumarea Poloniei, prin anexarea Schleswig-Holsteinului; și persida i dovedita cu acăsta ocasiune in fața Austriei, prin desfronarea regelui Hanoverei, Electorelui de Hesse, și ducelui de Nassau; prin violentiele exercitate asupra statelor mici germane, prin resbelulu fratucidu din 1866, precum și prin macelului Franciei și luarea in posessione a două provincie, cari nu voru nici moarte sa sia germane. Dara, trebuie sa marturisim, ea nu se radică atătu de susu, decătu gratia orbirei unor și dobitociei altor' a!

Că sa linisceasca pre Anglia și pre Russi'a cando cu resbelulu danesu, Prussi'a încă de devisa principiolu nationalitatilor; că sa adormă preleul de la Tailerii, ea i promise Rhinul; că să-si asigure neutralitatea statelor mari vecine, cando cu resbelulu din 1870, ca dise Italiei: do-te la Rom'ă Angliei: voiu distrug o preponderantia devenita de nesuferitul pentru totul Austriei; voiu sdobi pe inamicul teu ereditariu, voiu sdobi adevarata causa a perderei ce ai suferit in Lombardia și Veneti'a, si te voiu salvă de cosiemariulu muscalescu! Russiei: vei avea cheile Constantinopolei!

Misiunea Prusiei, prin cucerirea ambelor provincie franceze, odinioara germane, nu este inca implinita. Aceea ce-i trebuie Prusici, aceea la care aspira ea, este intrunirea cu Germania a cantonelor germane helvetice și provinciilor germane de pre Baltică. Si totulu ne dovedesc ce cucerirea acestor ultime provincie este ceea urmarește trătatul dela Gastein. Sa ne amintim ceea ce a disu generalulu Moltke congediându o deputație dela Goerlitz care veni-se sa-i depue unu pergamant de cetățeniu onorariu alu acelu oras: „Nomai cându ne vomu întorce triumfatorii dintr-unu resbelu mare ce vomu mai avea, vomu putea vorbi de o pace definitiva.“ Intelegerea ce s'a stabilitu intre Austri'a și Prussi'a, și care se dice ca se va sanctiu print'uno trătatul, ne indica de ajunsu pre inamicul cu care are a se lupta Prussi'a. Nomai print'uno trătatul de alianță cu Francei, Russi'a va putea face sa trăca dela densa acestu pahar.

La asertuinea facuta de principale de Bismarck mai multoru persoane, cari alergă să-lu salute cu ocasiunea trăcerii la Leipzig, d. de Bis-

stre elementare I. și II., unde voiu avea aceste exerciții, sub conducerea inteleptă a unui invetitoriu es- pertu rezultate frumosé.

Că o continuatiune și perfecțiune a exercitiilor intelleptive, suntu de a se privi „exercitiile de cugetare și de stilu“, care amu dorii și aru potea sa fia introduse că obiectu separatu in clasele elementare norm. III. și IV., precum și in clasele elementare reale și gimnasiale.

Dupa ce a ajunsu unu copilu prin exercitiile intelleptive, prin convorbirile invetitoriu respectiv cu scolarii sei, asiă de parte, că sa cunoșca acestuia diferite obiecte, diferite actiuni, diferite insinuri ale obiectelor, chiaru, determinat, scopulu exercitiilor urmatore e: de a inveti pre copilu mai departe sa mediteze asupra acelor lucuri, activități și insinuri, sa cugete asupra a totu ce poate elu și dice despre acele. Cu alte cuvinte scopulu exercitiilor urmatore e: de a conduce pre scolari la afărarea ideiloru despre lucrurile esperienteilor. Ideile său cugetările suntu lucrulu principalu la ori-ce espozitia săn pertractare verbala său scripturala. Fără idei inițiale lucrare și spirituala. De aci vine, ca multi scolari se plângu, avendo sa luceze unele său altele teme, ca nu sciu, ce sa scrie, ca alte cuvinte, ca n'au idei. Acelu scopu, de a sfătui idei, lu potu ajunge scolarii prin „exercitiile de cugetare“, cari, in cătu ideile au sa fia exprese in visibilu, se numescu și „exercitiile stilistice.“

Două suntu scopurile, spre care tientescu „exercitiile de cugetare și de stilu“: mai întâi unu scopu realu (materialu), și alu doilea unu scopu formalu. Scopulu realu și-lu ajungu exercitiile din cestiu se osferindu scolariilor mijloacele pentru acuierarea și înmulțirea ideilorloru.

Ori-ce pertractare său espozitia verbala său scripturala trebuia să eoprinda in sine idei; acestea suntu materialulu, din care 'si construesc scolarii edificiulori ori-cărei lucrari, alu cărei coprinsu trebuie să-lu afle ei insisi prin meditație propria. Alu doilea scopu, celu formalu, care riu au exercitiile din cestiu, e: de a se exercita și a cultivă poterea cugetarei și a judecatiei omui scolaru, orientându-i-se diferitele puncte de vedere, din care se potu observă și judecă lucrurile oferindu-i-se o varietate de forme de modelu, că sa păta observă, medită și petrunde cu judecat'a sea ori-ce altu obiectu alu esperintei sele din asemenea pante de vedere, după formele de modelu cunoscute, intiparite in spiritulu său. P. E.:

E exemplu de modelu. Cugetării despre creta.

1. Cretă este alba. 2. Nu are nici o forma hotărâtă, păta sa fia coltură și rotunda. 3. De ordinariu insa se laie in bucati in patru mici. 4. Cretă se tiene de petri și se gasesc in starea ei primătiva că pétra in muntii de creta. 5. In unele tieri se astă munti, care constau numai din stânci de creta. 6. Se astă creta fină, mai puinu fină și dura. 7. Cându scriem cu cretă, observam, ca ea este mai multu său mai puinu mole. 8. In creta se astă adese-ori petricele și grauntie de nășipu. 9. Cu cretă potem scrie pre lemn, lespede, pre pânză, pele etc. 10. In scola scriem cu cretă pre o tabelă negru. 11. Croitorivilu inca intrebuită cretă adese-ori, pentru de a-si însemna croiel' unei haine (vestimentu) pre postavu etc.

Dupa ce au celito scolarii exemplulu de modelu, invetitoriu se adresă cătra ei cu întrebările urmatore:

mark le dise ca vomu avea o lungă serie de ani de pace.

O dovăda ca nu ne incelăm mentionandu, că cestiu religioasa va fi unul din primele obiecte de întrăviori dintre ambii cancelari, este calea care o apuca principale de Bismarck care, precum se scie, a trecut prin Munich, unde avu o lungă conferința cu d. de Lutz. Astă dara, de s'ară adveri ca portofoliul dui comite de Bray se va dă dui comite de Hegnenberg-Dux, este lesne a prevedea regulările ce se voru face la Gastein atingeriori de acestu punctu, de ore-ce d. Hegnenberg-Dux a fostu ex-comunicat că unul ce a subscrisu adresă „Museului“ cătra d. canonice Doelinger.

Cea ce alrage mai eu séma atențunea acelor' ce se interesă de afacerile religioase, — și aceste afaceri suntu atătu de stringu legate de politica iocătu este cu neputinția a le separă, — este feliul acel' de congresu ce se va tine la Berlinu in lun'a lei Octobre si la care au fostu invitați toti protestantii evangeliici ai Germaniei. Aceasta intrunire este motivata din lop'a ce tiene germanismulu cu papismulu pre terenulu religios, și scopulu este de a avisă la midiulocale cum aru face pre catolicismu in Germania cu totulu independente de Rom'a.

Intr'unu eveneu, este continuarea înțele la care asistărău dintre Franța considerata că celu mai putint statu latinu, și Germania. Prussi'a nu voiesc numai a germanisă, e vrea sa sterpește din Germania, spre a-si asigură domnirea, totu ce este latinu, fia de origine, fia de religiune.

„Tr. Carp.“

Dispositiuni contra colerei.

Ministrul de interne a esmisu urmatore or- dinatune circularia cătra jurisdicționi:

„Dupa unu raportu alu consulatului c. r. austro-ungurescu in Königsberg, a eruptu in 26 Iuliu in acestu oras: colera, de care se bolnavira de atunci 97 individi, 53 dintre ei perira, 44 se afla in tratamentu medicale; asă dura numerul midilociu nu e insemnatu la o poporatiune mai mare de 100,000 suslute.

Dupa o impartasire privată, ce mi-a sositu din Stettinu cu datul 8 I. c., bătă acăstă trece, por- nindu din Ostulu Russiei, preste Stettinu spre Vestu, in care oras: se ivira in cele două dile din urma două bolnaviri de colera, trei individi murira insa in apropierea Stettinului la unu locu.

In Stettinu nu se mai arezara de atunci ca- suri de colera, după unu anunciu din 17 I. c., se-

Invet.: Că e cugetari sunta in exemplulu de modelu, care l-amu cestiu?

Scol.: Unspă-dice cugetari.

Invet.: Ce se dice in punt. I. de pre creta?

Scol.: Se dice, ca cretă este alba.

Invet.: Despre ce se vorbesce, cându se dice despre creta, ca este alba?

Scol.: Despre facă său colorea cretă.

Invet.: Déră in punt. 2-lea despre ce se vorbesce?

Scol.: In punt. 2-lea se dice, ca cretă n'are nici o forma hotără, păte și coltură său rotunda.

Invet.: Si in punt. 3-lea?

Scol.: In punt. 3-lea se dice despre creta, ea se taie de ordinariu in bucati lungi in patru muchi.

Invet.: Nu s'ară poate coprinde punctele aceste două, dicerile acăstă două despre creta sub o numire? Ce arata elo amendouă?

Scol.: Ele amendouă arata formă cretei.

Invet.: Fără bine! in p. 2 si 3 se vorbesce despre formă cretei. Déră in p. 4 si 5 despre ce se vorbesce?

Scol.: In p. 4 si 5 se vorbesce despre locul astării cretei, său de unde si din ce se nasce cretă.

Invet.: Cum amu poate numi loculu nascerei cretei print'una cuventu? — Loculu nascerei cretei l'amu poate numi cu unu cuventu: originea cretei. Cum se numesc print'o numire loculu nascerei cretei?

Scol.: Originea cretei.

Si asiă mai incolo despre totă cele-lalte pante.

(Va urmă.)

constatarea înse trei bolnaviri de colera, cărora li urmă mărtea în apropierea acestui oraș în două sate, ce jecu la fluviul Oderu; în fine erupse, după o telegramă sosita astăzi jurnaleloru, aceasta băla în cercul Palkallu, Oletzko, Lick și Insterberg.

Dă-si până de făția se ivira această epidemie numai în comună, care jecu de departe de confinile tăierei noastre, totosi, de ore ce e ca potinția, că epidemii este înăuntru să ia dimensiuni mai mari și să se apropie de confinile patriei noastre, se vedese deja acum de necesariu, spre delaturarea unui pericol eventual, a lăua măsuri preventive, care să poată servi pentru suprimarea epidemiei eventualei, pentru împedecarea împrăștiarei ei, pentru îngrijirea corespondentelor, adaptarea și tractamentului bolnavilor, cu deosebire înse pentru deslucrea și explicarea despre natura bălei la popor, despre diagnose și decursul ei, despre procederea și tineretă dietetică observândă în decursul ei.

Spre ajungerea acestui scopu e mai înainte de tot neapărat de lipsa, afara de aplicarea dispozițiilor medicino-politiane sustinute de curare și apere pentru suprimarea epidemiei, ce grăzăi între omeni și pentru împedecarea împrăștiarei ei, a se dă poporului prin o instrucție căto se poate mai scurta, înse populară și precisa despre natura, și simtome și decurgere și, în casu când ajutoriu medical nu e la indemana, despre ajutorintă prima necesară.

Pentru edarea cătu mai grabnică a acestei instrucții prin barbati de specialitate, carea va prezenta totu odată și principiile fundamentali ale celorlalte dispoziții medicino-politiane introducende, amu lețau măsuri.

Până ce ele se voru tramite oficiolatelor spre orientare, astăzi de necesariu a provocă jurisdicționile, că sa se ia urmatorele măsuri, care a priori suntu a se introduce, mai nainte de ce va erupă epidemia:

1. E a se îndreptă atenție deosebită la tineretă în curațenia a strădelor și locuințelor. De aceea e a se lăua dispoziția, în deosebi în orașe mai mari, că cociele și carabii să se restrângă, la casu din contra pre lângă pedepsa grea, a cărui indată său celu pucinu sără în totu diu'a, gunoiul dela locurile loru de stare, care totu-dé-ună oferă ocazie pentru molipsirea aerului. Pentru tineretă în curațenia și aerarea corespondentă a caselor și înse a se ordină, că porțile, care de obicei totu diu'a stau numai de diumetate deschise, sa stea cu totul deschise în orașe mai impopulate și cu deosebire în strădele inguste ale aceloră.

2. Poliția de piata e a se ocârmă cu stricteță și a se intredice strictu vinderea pămelor necopăte, pescilor stricti și a tuturor objectelor de alimentație contrarie sanătăției.

Suntu a se desinfiltră cu deosebire reteratele și canalele pre totu diu'a d'aci înainte în localități publice, unde comunica multe persoane, în deosebi caleatori, spre e. în otele, crăjme teatre, mai de departe în gări și în stațiunile drumurilor de feru, și e datorintă oficiolatelor a se convinge despre execuțarea punctuală a acestei măsuri momentosă.

Desinfiltarea se face, de către se versa pre totu diu'a în reterata său canal etc. după numerul personalor său locuitorilor căte $1\frac{1}{2}$ lotu vitrioliu feratu topit intr'unu patrariu de apa.

4. Macar de pâna de facia nu s'a observat în totu teritoriu nici cea mai mică urmă de epidemii această, să-si îndrepte oficiolateli atenția într-acolo, la casu, că epidemii să se ivescă în urmă vre-unei impregiurări, a lăua măsuri mai nainte de vreme pentru adaptare, îngrijire și tractarea medicală a patientilor eventuali, într'unu modu nebatatorin la ochi și săra de o itimidă ne necesariu poporului său alu transpună într'o iritație daunătoioasă.

5. În fine să mi se impartișească erumperea epidemiei, chiar și ivirea numai unui casu singularu, de către se constată oficialmente, neamenținu, unde se poate pre cale telegrafica.

Pesta 23 Augustu 1871.

V. Toth.

Varietăți.

** (La serbarea dela Putna) se voru împărtă medalie comemorative, de argintu

și bronzu, parte facute de către comitetul central din Vienă, parte de către dl Mihailo Cogălnicenii.

** (Delegații) din partea I. P. S. Mitropolitului Moldovei și Sucevei că reprezentantul alu clerului Moldovei, pentru serbarea la Putna suntu P. S. Loru Episcopii Filaretu Scribanu și losiu Bobulescu, Arhimandritulu Ironimiu Botiurenu și Archidiaconulu Mitropoliei Hectare Apostoliu.

** (Delegații) din partea comunei Vaslui au sositu în urbă (Iasi), aducându cu sine și standardul facut din partea acelei urbe.

** (Relativ la serbarea în memoria lui „Stefanu cel Mare”) după cum amu fostu arestatu în numerul trecutu alu soiei noastre, mai mulți cetățieni din urbă noastră neputendu să merge pâna la Putna, voru solemnisă această serbare nice la biserică S. Nicolae celu Domnescu, Duminica în 15 ale curentei unde va cânta și muzica comunei, acordata gratis de on. Primario. Cu ocazia acestei serbări memorabile, dl. Ioanu Panaitiu, epitropulu bisericei Vovidenia, va împărtă în aceea-si zi o soma de pâne și vinu la seraci; totu de asemenea va face și dl. Ioanu Climente, epitropulu bisericei S. Haralambie. „C. de I.”

** (MM. LL. Domnul și Domnă) petrecu inca totu la monastirea Sinai. Dintre domnii ministri dl. Generalu Tell s'a intorsu din călătoria sea dimpreuna cu dl. N. Cretulescu; dl. generalu Florescu a plecatu la Carlsbad, ieră dl. Lascăr Catargiu la Sinai, chiamatul sfîndu — după cum se dice — de M. Sea. — „Cur de I.”

** (Împrumutul română) Continu în „Monitorul” României urmatorele: Până la publicarea rezultatului definitiv și a listelor de subscriptioni, care s'au inchis astă-săra, în 30. Iuliu pentru împrumutul de 78 milioane lei, în bunuri domeniali, sa face cunoscutu, că cu 15 milioane bunuri domeniali rezervate pentru acuizarea detoriei către cassă de depunerii și consemnatii sumă, de 78 milioane lei, prevăzută prin legea dela 19. Iuniu, anul curentu, se astă pre deplinu acoperita.

** (Învenția nouă de înșis și laciu) Un tieranu din Karmacs, (com. Zalău) primise dilele trecute ună epistolă dela fiul său Aleșandru, soldat în regimentul 6. de artilleria, pre care nul vediș de multu, și care i scrie, că jace bolnavu în spitalu, dar se semte fericit ușoară și facutu cunoștință unui medicu militariu, care i-a promis, că pre lângă unu onorariu bunu, lu va elibera dela militie. Parintele, în estasul său de bucurie, ca ierăsi și poate vedea pre fiul său, și căsiga cu mare greutate banii trebuințiosi în suma de 225 fl. v. a. și căleitori numai decât la Pestă. După instrucția, ce i s'a datu prin epistolă, tieranu stetu la 7 ore dimineti la portă museului. Cu ce-va mai târdi veni unu barbatu imbracatu bine, în etate de 55—60 ani și apropiandu-se de tieranu, lu întrebă „ca dôra ascăpta după fiul său? la ce această dându-i respunsu pozitivo — strainul necunoscutu îndrumă pre bietulu parinte că sa mărgă cu calea ferata de cai pâna la cassă orfanala, unde lu aștepta fiul său. — Tieranu facu precum și a s'a disu. Înaintea cassei orfanale, stă unu altu individu necunoscutu, care se recomandă că medicu și spuse că feiorulu e forte bolnavu și pentru aceea nu e iertat să vina afară, asigură insă pre bietulu omu că va elibera pre feioru dela militie. Tieranu prinsu în cursa, scosese banii și și i dedu presumatul medicu, care voi a-i impacheta; nu preste multu dedu bietulu parinte pre lângă pachetul să ună epistolă, cu care dise că lăua potă astă în edificiul „Neugebäude”. Tieranu se departă cu mare multumita; mai târdi înse i trecu prin minte că ar fi bine se numere banii, desfacu deci pachetul, înse în locu de banii astă ună colă de papiru; deschise apoi epistolă și spre marea lui mirare vedea că în epistolă nu e scrisu nimicu. Vediendu-se astfelu înșelat, se grabise să face aretare la capitanatul cetăției.

** (Incendiurile în Rusia) care de unu tempu incocă luara o dimensiune inferioară, inca totu nu mai incetează, bă, precum și anunță scirile mai năușele crescute din căce merge; nu este că, în care să nu se intempe foci; orașe, sate se prefac în cenusă. Dilele trecute a deașa ceațea Poloczku, ieră mai corendu ceațea Cazanu. Cu cătă temeritate pasiesc malefactorii se poate vedea și de acolo, că în unele ceațăi să aflatu epistole anonime, ba chiaru placate și anun-

ciuri, prin cări pacinții locuitori se amenință cu focu. Daunele cauzate se urcă la milioane; societatea de asigurare singura a avutu, prin dearderea cetăției Poloczku, o dauna de 500,000 ruble. Focul în ceațea din urma a eruptu Sâmbata și a durat o zi și o noapte; comandanțele institutului militaru a cerut dela magistratul cetăților Vițebescu și Dünaburg, pompe prin telegrafu, acestea sosiră înse forte tardiu. Indignația generale a cauzat cu această ocazie portarea, său mai bine disu bigotismulu religiunarii jidaniilor, cări în fața pericolului ce amenință avea loru chiaru asi și să a creștinilor, stateau cu mânila în sinu, fără să dă mâna de ajutoriu, și la provocarea comisariului respunseră, „nu este iertat, de ore ce adă și Sâmbata.”

Mainou.

La serbarea iubileului a sositu ilustritatea Sea Présântului P. Ioanu Popasu, Episcopulu Caransebeșului, P. Vicariu episcopal Mironu Romanu și unu număr foarte însemnatu de Protopresbiteri, Preoti și mireni din provinciile metropolitană intrăga. Serbarea este splondă.

Ad. nr. 217—1871.

Concursu.

Conformu concluziei adunării gen. a Asoc. In. tie-nute în 7—8 Augustu cal. n. a. c. la Fagarasiu p. 19, se publica prin acăstă concursu, la urmatorele stipendii și ajutorie:

1. La două stipendie pentru doi juristi, de căte 150 fl. cu indatorirea, ca această, să împlină lucrările de scriitori în cancelaria Asociației (din Sabiu).
2. La două stipendie de căte 400 fl. pentru doi ascultatori de filosofia.
3. La unu stipendiu de 400 fl. pentru unu ascultator de politehnica.
4. La unu stipendiu de 400 fl. pentru unu elev de silvicultura.
5. La trei stipendii de căte 50 fl. pentru trei gimnaziști.
6. La două stipendie de căte 50 fl. pentru doi elevi la școalele reale.
7. La unu stipendiu de 50 fl. pentru unu elev la școala comereială.
8. La patru ajutorii, de căte 50 fl. pentru 4 sodali de meseria, cuaficati a se face maestri.
9. La dieci ajutorii de căte 25 fl. pentru 10 inviații de meseria.

Terminul concursului, pentru stipendiale și ajutoriale susu-insemnate, se desigă pre 20 Septembrie după calendarul nou anului curent.

Concurrentii la stipendiale de sub pos. 1, 2, 3, 4, 5, 6, și 7, au de a-si asternă la subscrисu comitetul pâna la terminul mai susu indigitatu, concusele loru, proveide cu urmatorele documente:

a) carte de botezu, b) testimoniu despre anul scolaric 1870/1 respective concurrentii la stipendiale de sub pos. 1, 2, 3 și 4, au se produca testimoniu de maturitate, și în casu, când voru obtine vre-unu stipendiu, sa deo reversu subscrissu de ei insisi, prin carele sa se deobligue, cum ca după absolvirea studiilor, voru servir în patria, incătu și voru astă postu corespondentiu, și în fine c) testimoniu de paupertate.

Dela concurrentii la ajutoriale de sub pos. 8, pre lângă atestatulu de botezu — se recere dela maestrulu resp. adeverintia despre aceea cum ca suntu cuaficati de a se face maestri.

Și dela concurrentii la ajutoriale de sub pos. 9, — pre lângă atestatulu de botezu se recere adeverintia dela maestrulu resp. despre dezeritatea și diliginta în meseria, cu care s'au ocupatu. *) —

Sabiu în 26 Augustu cal. n. 1871.

Comitetul Asociației transilvane pentru literatură și cultură poporului român.

*) Celelalte diuare române inca suntu rogate a reproduce în coloanele sele acestu concursu.

Reuniunea sodalilor români se aduna Duminica sără la 9 ore în grădină Gerlitiana la o petrecere cordială.

Comitetul.